

Za plače učiteljev na srednjih šolah se je porabilo to leto 219.000, za plače učiteljev na nižjih kmetijskih in strokovnih šolah pa 259.000 gld.

Za kmetijski poduk se mnogo stori s posebnimi tečajji za posamične kmetijske stroke po kmetijskih šolah. Taki tečajji trajajo po nekaj tednov in jih obiskujejo že odrasli ljudje, največ učitelji. Leta 1889. je bilo 162 tacihi tečajev, katerih se je udeležilo 10.000 oseb.

Kmetijski popotni učitelji so se vpeljali pred kakimi petindvajsetimi leti sprva le pet. 1889. leta je bilo že 18 stalnih tacihi učiteljev, poleg tega je pa še 161 družih strokovnjakov imelo taka predavanja o raznih strokah kmetijstva. Vseh tacihi predavanj je bilo to leto 2789.

Kmetijski pouk je bil poleg tega na moških učiteljskih, sadjarstvo in zelenjadarstvo se je pa učilo tudi na treh ženskih učiteljskih, namreč v Pragi, Levovu in Krakovu.

Omeniti še moramo, da se vzlic temu, da je na Dunaji velika kmetijska šola s tremi oddelki, za poljedelstvo, gozdarstvo in kulturno inženirstvo, na tehničnih šolah uči kmetijstvo.

Leta 1890. so politehniki na Dunaji predavali kmetijstvo trije profesorji in učitelji, v Pragi na nemški politehniki 1, na češki pa 3, v Brnu pa dva. V Levovu se je predavala kmetijska kemija.

Na vseučilišči v Krakovem se je pa osnoval zadnja leta poseben kmetijski oddelek, kakeršni oddelki so na nekaterih vseučiliščih v Nemčiji. Slušatelji tega oddelka lahko napravijo potem doktorstvo modroslovja, ker posebnih diplomov za kmetijstvo vseučilišče še ne deli. Ko bi kdo priporočal, da se vpelje doktorstvo kmetijstva, bi se sedaj morda nekateri pri nas v Avstriji zmrdovali, ko še o doktorstvu tehničnih znanostij nečejo dosti slišati. V prihodnjem stoletji bode morda v tem oziru že tudi drugače, vsaj sosedna Rusija že sedaj ima doktorje kmetijstva in tehničnih znanostij, ne da bi zaradi tega bil doktorski naslov zgubil kaj od svoje vzvišenosti.

Potem je pa v Avstriji še več kmetijskih poskuševališč, katera mnogo store za povzdigo kmetijstva. Kakor vidno, se je za kmetijski pouk že precej storilo v naši državi, ali z žalostjo moramo konstatirati, da tudi v tem oziru se v prvi vrsti gleda le na Nemce. Posebno državni zavodi so največ nemški, da si je v naši državni polovici kmetijsko prebivalstvo v veliki večini slovansko.

Kmetijske raznoterosti.

Tuberkuloza pri kokoših. Preiskave so pokazale, da je tuberkuloza (jetika) tudi perutnini lastna bolezen. Ta tuberkuloza se pa vendar toliko loči od druge tuberkuloze, da se ne da prenesti na sesalce. Nasprotno se pa s sesalcev tuberkuloza ne da prenesti na perutnino.

Gnojenje s plinovo vodo se je dobro obneslo na raznih večjih posestvih. Posebno spomladi je dobro gnojiti s tako vodo. Ta voda pa ne more popolnoma nadomestiti druzega gnojenja, ker ima le dušec v sebi.

Razpoke od mraza. Znano je, da razna sadna in gozdna drevesa razpokajo po zimi od mraza. Take razpoke se pozneje navadno zarasto ali večkrat začno trohneti. Da od mraza razpokano drevo ne začne trohneti, razpoke zamaži z drevesnim voskom, ali pa z mešanico od ilovice, pepela, kravjeka in peska. Da mraz drevesom preveč ne škoduje, je dobro, če se po možnosti z odvajanjem vode posuše tla, kjer stoje drevesa, in pognoje z apnom, sipino ali pepelom. Če se pa drevesom gnoji z živalskim gnojem, potem pa posebno zelo pokajo od mraza. Dobro je pa, če jeseni namažeš drevesa z mešanico od apna, ilovice in živalskega gnoja.

Dober gnoj za vinograde dobiš, ako vršičke smrekovih vej lepo razsečeš in pomešaš s slamo in s tem živini nastiljaš. Tak gnoj iz smrekovih igel jako ugaja vinski trti.

Poučni in zabavni del.

Proroške sanje.

(Božična povest, ruski spisal P. N. Polevoj.)

... Bilo je davno. Več stoletij pred tem, ko so varješki vitezi stopili s trdo nogo na naša obrežja in naredili mir in red mej vedno se prepirajočimi slovanskimi rodovi. Bilo je davno poprej, ko so bratje Kij, Sček in Horiv osnovali bogati Kijev nad širokim Dnjeprom. Bilo je to tako davno, da noben letopis iz tega časa nam ni ohranil niti ustnih pripovedb, niti živih podob, niti imen, ki bi mogla predstaviti nam žive podobe, temveč jedina lahka pesem je čez temo stoletij, čez desetine rodov prinesla oddaljene odmeve davno pozabljene preteklosti.

I.

Vroče letno solnce se je približalo zapadu, da se skrije za pridnjeprovske hribe pokrite s stoletnimi gozdi. Zapad se je žarel, tenki svetli oblaki, razmetani po nebu so se kar tajali v neobsežnem veličastvu, polnem gorkote in svetlobe. Rudeči sij je obseval pridnjeprovsko stepo vso razbeljeno od poldanskega solnca, na kateri so se videli le počrneli ostanki bodoče opave in pa bori ostanki lepih in sočnih trav, ki so pokrivalo stepo pomladi. Razbeljena stepla molče in hrepeneče čaka večernega hlada, kakor zaželenega počitka po mučnem vročem dnevu.

In tu se iz daljave izza bližnjega obronka zaslišijo nejasni glasovi, ki so motili veličastni mir v stepi... Sliši se drobno topotanje konj, rezgetanje, kričanje, trombe zvok menjajoč se z bobnanjem in pa glasna pesem, ki se hitro in daleč razširja po svobodnem prostoru stepe. V daljavi se vzdigujejo oblaki prahu in skoz nje se vidijo konji in ljudje in na solnci se blišče njih medne čelade in oklepi, njih težki meči in kopja. Daleč se je po stepi raztegnila vojska na konjih in za njo se je vlekla dolga vrsta voz naloženih z bogatim raznovrstnim plenom, potem čede naglih stepnih konj, volov in ovac, razgetajočih, mukajočih in beketajočih, katere so gonili zganjači. Pri sedlih so skoro vsi jezdecimeli privezane krvave glave sovražnikov. Mnogim je pa zadi bilo privezano drago breme — prekrasna deklica Poljanka... In najnaprej je jezdil slavni in hrabri slovanski knez Rosolan in zamišljen je na sedlu pred seboj skrbno

držal še jedno pridobitev krvave zmage . . . Kneževski pevci slavili so zmago kneza in njegove vojske v svojih pesnih, včasih je pa petje pretrgalo bobnanje in trobljenje.

„Groznemu, mogočnemu Rosolanu slava?“ tako pojo kneževski pevci. „On je, kakor stepni vihar napal deželo Rogdajevo! Kakor megla razprosti nad morjem, tako so Rosolanovi vojaki poplavili Rogdajevo zemljo in vse pokončali z mečem in ognjem. In sam Rosolan je kakor nebeški ogenj pal na Rogdaja in z močnim udarcem meča vzel mu življenje, slavo in bogastvo! . . . Slava groznemu, mogočnemu Rosolanu, — slava, slava, slava!“

To pesen poslušala Rosolan, pa ga ne razveseljuje, ne napolnjuje mu srca s ponosom, ne zjasni mu mračnega čela . . . Srce mu teži težka skrb, sam sebe več ne spozna, sam sebi ne zaupa. Prvič čuti v srci svojem nekaj čudnega, ne razumljivega.

Rogdaj, sosedni knez in davni sovražnik je bil grozno razžalil Rosolana: Letošnje pomlad prišel je bil k njemu kot gost na igrišče, ali mu je pri tem uplenil jedino hčer mlado krasotico Zbignjevo in posmehujoč se njeni sramožljivosti in solzam, prodal jo v sužnjost tavriskim Grkom. Rosolan ga je zaradi tega sovražil iz vse duše, in zaklel se, da se maščuje in ga popolnoma uniči. Spati ni mogel, jed in pijača mu ni dišala, dokler ne priloži sovražniku poslednjega udarca . . .

„Mirno zaspim še le tedaj, kadar meč moj prodere srce sovražnikovo in se trikrat obrne v njem! Tedaj se nasitim in napijem s svojo vojsko, ko lobanjo Bogdajevo spremenim v čašo in jo napolnim do vrha s staro medico!“

In naposled je prišel zaželeni čas. Solnce se bližala zapadu. Kneževa vojska je zbrana, konji nepotrpežljivo grizejo uzde in s kopiti kopljejo zemljo, sluteč boj: — čas se približuje! Sam Rosolan je obkoljen z najstarejšimi bogatirji, izbranimi iz vojske, šel na posvečeni hrib Peruna pod Dnjeprom, poklonil koleno pred podobo groznega boga groma in zmag, položil na tla ščit in meč, puščice in zlati kinč iz vratu in priklanjal se je s strašnim zaklinjanjem, da ne prizanese niti svojemu sovražniku, niti njegovi rodbini, niti njegovemu rodu, niti plemenu, da ne pusti nobenega njegovih bližnjikov in sorodnikov, niti semena ne.

„In sedaj on ni držal prisege,“ je mračno mislil grozni Rosolan. — Prelomil jo je in sam ne ve, kako se je to zgodilo.

Začel je premišljati in v spominu se mu je vse oživilo do najmanjše podrobnosti.

V temni gosti noči se je skrivaj po znanih stezah plazila Rosolanova vojska po stepnih stezah in jarkih k Rogdajevemu selu stoječemu pod holmom ob srebrni rečici. In ko je jedva napočilo jutro in so jele ugašati zvezde v blede rudečej svetlobi jutranje zarje, napali so njegovi vojaki kakor besni volkovi sovražnike mirno speče v svojih kočah, od nobene strani ne pričakujoče napade.

Grozni vojni klici, stokanje ranjenih sovražnikov, zdihovanje žensk in jok dece, rožljanje orožja, topotanje

kopit in rezgetanje, vse to se je za Rosolana zlivalo v divjo pesen zmagovitega maščevanja.

— Nikomur ne prizanašajte, vse pobite! kričal je on opijanjen od klanja, povsod je bil prvi, na čelu svojih vojakov, povsod si je delal z mečem široko, krvavo pot.

Prišel je ven tudi Rogdaj! S pestjo svojih ljudij se je pogumno bil proti napadajočim Rosolanovim vojakom, trobil je in skliceval svojo od strahu zbegano vojsko. Pa njegovi junaki padajo posamič pred močjo nasprotnikov in se več ne odzivljajo na njegov klicajoč rog! Vojaki nepričakovani napadeni poloblečeni in neoboroženi zastonj prosijo prizanašanja, meči in kopje Rosolanovih vojakov strašno kose. On sam je naposled prodrl skozi goste vrste svojih vojakov, sam je planil na Rogdaja, kateri je trepetal videč očeta osvetitelja in ni mogel odbiti smrtnega udarca, namenjenega njemu. Rosolan ga je podrl na tla s svojo težko palico, stopil mu na prsi in z jednim samim mahljejem svojega meča odsekal mu glavo.

Okoli Rogdaja pali so drug za drugim vsi njegovi vojaki. Pa Rosolanu še ni zadosti, duša mu še ni nasičena krvavega maščevanja za hčer.

— Nikomur ne prizanašajte, vse pobijte! Vsem smrt, smrt! kričal je in mahal z mečem proti Rogdajevi hiši — besen, strašen in neprizanesljiv.

Ko je prestopil prag, se je spodtaknil ob trupla, spolznilo mu je v krvi in videl je, da je tukaj že meč opravil svoje delo . . . In tu v oglu je zibel in v zibeli je ležalo dete — Rogdajev sin! Rosolan se je spominjal, dobro spominjal svoje prisege, in zamahnil je že z okrvavljenim mečem . . . Ali nakrat se je ustavil kakor okamenel. Otrok je proti svojemu morilcu stegal svoje slabe ročice in smehljal se v svoji zmagoviti nedolžnosti . . . Meč je padel iz rok Rosolanu. Strašna groza je prešinila njegovo srce, kri se mu je ustavila v žilah in tresel se po vsem životu . . . On hoče oditi od zibeli, hiti proč, pa neka nepremagljiva sila mu ne pusti proč in mu ne daje moči, da bi obrnil oči kam od zibeli . . . Pa dete se mu še vedno smehlja in steguje ročice . . . In Rosolan tega ni mogel izdržati, mogel ni prenesti te premogočne čarovnosti. Pozabil je vse prisege, vtaknil krvavi nož v nožnice, skrbno vzdignil otroka iz zibeli, zavil ga v svoj plašč in odšel iz Rogdajeve hiše.

— Trobite vojakom, da se zbero, zmagali smo. Dovolj je maščevanja in krvi.

Sel je konja, ne spustivši dete iz rok, in odjezdil je, ne da bi bil še kaj pogledal nazaj na goreče selo.

In sedaj je vračajoč se k svojemu domačemu ognjišču s slavo zmage in bogatim plenom ravnodušno poslušal pesni in mračno gledal v obraz detetu, ki je zaupljivo dremalo na njegovih kolenih. Popraševal se je:

— Kaj se je zgodilo z menoj? Zakaj nisem držal svoje prisege? Kaj je zadržavalo moj meč?

On sam sebi ne veruje, ne spozna samega sebe in muči ga želja, da bi razrešil nerazrešljivo zastavico.

Čez več dnij težkega premišljevanja in strahu pred maščevanjem groznega Peruna, se je Rosolan spomnil grškega trgovca, jednega iz prvih teh pogumnežev, kateri so se pred več leti upali iz grških, tavrskih naselbin prodreti na sever... S peščico svojih pogumnih tovarišev se je peljal gori po Dnjepru, od Ološja do pragov, na svoji lahki ladiji, ognil se je pragov po suhem. Blago in ladijo so prenesli. Tako se je pogumno javil v tabor Rosolana ko se je ravno ta pripravljala na boj proti razbojniškimi stepnim kočevnikom.

Umen Grk je vse očaral s svojim medenim jezikom, ugodno je spečal svoje zamorsko blago, zamenjal je za kože lisic, kun in bobrov, katerih je tedaj bilo toliko ob Dnjepru potem je pa odpravljajoč se domov, rekel.

— Če bodem živ, povrnem se še jedenkrat k tebi prihodnjo pomlad... Če bodem živ, ne vem... Mnogo zmešnjav je sedaj pri nas; mnogo je razdorov in razporov...

— Zakaj so pri vas razdori in razpori? vprašal je Rosolan.

— Zakaj? rekel je Grk, gledajoč v oči slovanskega kneza.

— Težko je to tebi pojasniti... Ti bi me ne razzmel...

— Mari misliš, da sem neumnejši od tebe? rekel je Rosolan in zgubančil obrvi.

— Ne, ne to! Pa vi Slovani ste zadovoljni s svojimi Bogovi... Vi stavite njih malike na visocih hribih, prinašate jim žrtve in verujete, da vas podpirajo in vam pomagajo. Mi smo pa prenehali verovati svojim bogovom in smo se odrekli od njih.

— Zakaj? Kaj vam niso storili prav vaši bogovi?

— Nič! Ostali so taki, kakor so bili... Imajo obširne bogate hrame, duhovnike, žrtve, vrše se jim na čast igre in veselice... Mnogi še vanje verujejo. Drugi so pa spoznali, da se je daleč tam na vzhodu na meji mogočne rimske države rodil nov Bog, kateri jedini vlada ves svet. On je jedini vsemogoč — in naši bogovi so proti njemu brez moči in pravi nič!...

— No, kaj je potem? mu je posegel v besedo nepotrpežljivo Rosolan.

— Od tod so pa zmešnjave in razpori, da preliva se tudi mnogo krvi... Ti, kateri verujejo v stare bogove, preganjajo tiste, ki veruje v novega Boga... In tako bodem morda tudi jaz trpel z drugimi.

— Čemu trpel? Mari vi nimate mečev? Bijte se s protivniki — in vaš novi Bog bode vam pomagal, če je res vsemogoč.

— Ne, naš novi Bog nam ne ukazuje prelivati krvi... Mi smo pripravljani umreti zanj, ali ubijali ne bomo nikogar.

Potem se je pa poslovil Grk in odpravil se v svojo domovino.

II.

To se spomnivši, se je globoko zamislil Rosolan. „Novi Bog“ — bolj mogočen kakor vsi grški bogovi, ali

pri tem pa še Bog miru in sprave, sovražec vojno in prelivanje krvi in ta Bog ni šel iz spomina slovanskega kneza.

„Ko bi ga jaz mogel videti... spoznati Ga, mislil je Rosolan — On bi me morda rešil maščevanja Perunovega!“

Mislil je, mislil in zaspal... In sanjale so se mu divne, prerokovalne sanje!

Videl je Rosolan sebe v puščavi, razbeljeni, suhi, požgani od palečih žarkov solnca, katero se kot rudeča kroglja bliža zapadu sredi svetle megle... Strašno mučen od zgoče, neugasljive žeje ležal je v razbeljenem pesku poleg svojega palega izdihajočega konja. Popolnoma onemogel ganiti z nobenim členom, z grozo je videl nad seboj krožiti ropne jastrebe, kričeče in pripravljajoče se, da padejo nanj.

Nakrat se je v daljavi zaslišalo peketanje kopit in rezgetanje konj in nekaki jezdec v svetlih bogatih oblekah iz grške tkanine, z bogatimi zlatimi koraldami okrog vratu in z venci na glavi so se ustavili pri Rosolanu. Blesteče spremstvo na bistrih konjih je spremljalo te velikaši in nesl bogate darove.

— Pojdi z nami, rekli so Rosolanu in pomagali mu vstati.

— Ne morem! odgovoril je on, umiram žeje.

— Pojdi z nami poklonit se novemu Bogu, kateri se je rodil na svet. On pogasi tvojo žejo in te reši smrti.

In ko je Rosolan zaslišal o novem Bogu se je obodril, zbral svoje poslednje moči, in s trudom spravil se na konja in stopal z mogočneži z zlatimi koraldami na vratu in zlatimi venci na glavi.

In sedaj je solnce zašlo in noč, gorka južna noč se je razprostrla po zemlji; a potniki so vedno jahali dalje, ravnajoč svojo pot po zvezdah in poprašujoč pastirje pasoč po puščavi, kje se je rodil novi Bog.

Rosolan se je čudil tem vprašanjem. Pričakoval je, da pridejo v veliko mesto, na bogat dvor ali hram, o kakoršnih mu je pripovedoval Grk... A prišli so k gori in pastirji so jim pokazali jamo.

— Tam se je rodil! Tukaj v oni jami, v katero gonimo čedo po dnevu... Tam ga bode videli.

In res so ga v jami, katero so pa kazali pastirji, Rosolan in njegovi tovariši našli Dete, povito v proste plenice in ležeče v jaslih, katere so mu služile za zibelko. Velik sijaj je obdajal glavo tega božjega Deteta in veseli obraz Njegove Matere, katera ni obrnila oči od Njega in se smehljala z blaženim, nepozemeljskim smehljanjem.

Mogočni velikaši pali so na obraz pred božjim detetom, položili k jaslim bogate dari in polivali najfinejše dišave.

In nakrat zaslišalo se je lepo petje, katero se je razlegalo proti nebu in vsi so videli nad jamo, v oblakih množico svetlih krilatih mladeničev, ki so si veselo popevali hvalo novemu ravno kar se porodivšemu Bogu...

Tedaj se tudi Rosolan ni mogel izdržati, pal je na kolena in poklonil se božjemu Detetu.

— To je vir — napij se hladne vode, ugasi žgočo žejo! rekel je nežen glas prav nad Rosolanovim ušesom.

In on je res pri svojih nogah zagledal vir, in pritisnil je k njemu žejne, razpaljene usta in probudil se je.

(Dalje prihodnjič.)

Poučni in zabavni drobiž.

Šole za časnikarje. Nekateri angleški listi so sprožili misel, da bi se osnovala posebne šole za časnikarje. Posebno pariški dopisnik „Timesa“ to že dolgo priporoča. Kakor se govori, otvori se v kratkem taka šola v Londonu.

Krasnova ekspedicija, ki je 1890. leta bila šla na Kavkaz, je nabralo nad 3000 rastlin. Zasedila je neko posebno vrsto hrasta in še več drugih manj znanih dreves. Planinskih cvetlic je na Kavkazu malo, pač pa dosti različnih trav. Gozdi segajo na Kavkazu jako visoko, skoro do meje večnega snega. Ljudje so v višjih selih rumenolasi, v nižjih pa črnolasi.

Najvišji mehikanski ognjenik je po najnovejših merjenjih Orizaba in meri 18.205 čevljev. Ta ognjenik je tudi najvišja gora v Severni Ameriki, kajti Elijska gora je le 18.033 čevljev visoka. Ognjenik Popocatepetal v Mehiki je pa 17.523, Iztaccihuatl 16.900 in Nevado de Tuluca 14.954 čevljev.

Najstarši herbarij je v muzeji v Kajiri. Nekatere teh rastlin so že posušene pred 5000 in so bile dejane z mrličmi v grobe. Ko so jeli prekopavati egiptске grobe, našli so te rastline čudovito dobro ohranjene in so jih omečili v gorki vodi in potem priredili za omenjeni herbarij.

Velik potres lanskega leta v Japanu je bil najhujši 15 milj od Tokia v mestu Gifu in Nagova. Na površini 9200 angleških kvadratnih milj je ta potres, ki je bil 28. oktobra, podrl vsa poslopja. Potres se je za prvim potresom ponavljal 12 dni. V vsem je pri tem potresu 10.000 ljudi izgubilo življenje in 50 milijonov škode na posestvih. Tako hudi potresi so jako redki v zgodovini.

Novice.

Dopisi.

Iz Poljan. Leta 1891. popravljala se je tukajšna farna cerkev. Kdor jo je videl, spoznal je potrebo poprave, ker je imela čez obok od vrha do tal razpoko, da bi bil marsikje lahko potisnil pest vanjo. V ta namen bil je 4. aprila sklican političen ogled, h kateremu so prišli c. kr. okrajni komisar, ces. kr. inženir, ki je načrt napravil, zidarski izvedenec in mnogo faranov. Potreba poprave se je morala priznati. Vendar je nastal tak nepričakovan upor, obstoječ večinoma iz občinskih odbornikov, da se zapisnik obravnave ni mogel pravilno skleniti, ker se nihče občinskih mož ni hotel podpisati. Kričali so ti uporniki: Mi priznamo potrebo poprave, a smo zoper načrt. inženir nič ne ve, mi bomo po svoje popravljali, i. t. d. Ker je sl. c. kr. okrajno glavarstvo popraviljanje v kljub protestu, ki so ga uporniki vložili, zapovedalo, bil je 11. junija nov ogled, katerega izid je bil enak prvemu, a delo se je nadaljevalo in srečno dokončalo. Preračunjeni stroški so se vsled druge obravnave povišali od štirih na pet tisoč gold., k čemur so farani pripomogli le s tlako v vrednosti tisoč goldinarjev. Nihče se ni pritožil zoper predrago popravo.

Ti dve obravnavi pa ste tudi mirne občane tako razdražili, da so že takrat sklenili občinski odbor, ki je bil jako čudno sestavljen, tako, da je ena davkarska občina zapovedovala trem drugim, pri prihodnjih volitvah razpršiti. To se je tudi zgodilo 14. dec. 1892. leta. Izbrali so se pravično odborniki po vsej občini in tudi poprejšnja davkarska občina, ki je gospodovala in imela 9 odbornikov, ima sedaj 2 odbornika, a ne več večine. A s tem vnel se je ogenj. Ta pravična volitev, katero je vodil poprejšni odbor, ne da jim miru. Prvo, kar so storili, poročili so Slovincu: Vrli poljanski občinski odbor je bil pri zadnjih volitvah poražen, največ zaradi udanostne izjave, katero je poslal prevzv. knezoškofu; kar je pa še posebno, je k temu pripomogla poljanska duhovščina i. t. d. Poljanska duhovnika sta poslala popravek Slovincu, da je vse to laž, ker je bil poraz sklenjen že davno pred sl. katoliškim shodom in se ob času volitve niti omenila ni izjava udanosti, ker se vsaj zdaj ne najde faran, ki bi bil nepokoren Višjemu pastirju in torej potreben udanostne izjave.

„Slovenec“ — seveda katolišk — popravka noče prinesti, ker ima pravico vse po svoje zavijati in sebi nepovoljne — če tudi duhovnike blatiti. Le tako naprej! Vsaj bote s tem vse nasprotno dosegli, kar nameravate. Duhovnika vživata v kljub vašemu prizadevanju skoro, da splošno zaupanje, za kar je mnogo dokazov, največji ta, da sama s svojim obnašanjem ne smatrata nobenega farana za nasprotnika. Vse to poročanje je popolnoma resnično, ki se na zahtevanje more tudi s pričami dokazati.

Mej vsemi stanovi bi pa to zadevo privoščil v preišljevanje posebno duhovnikom, zlasti še nečuvano izjavo „Slovenca“ v prvi številki letošnjega Slovenca na prvi strani, ki slove doslovno: „Kdor tedaj želi mirnega življenja in kdor se takoj strese, če se kdo njegovi osebi malo prenerahlo približa, takega svarimo z vso odločnostjo, naj se ne druži z nami.“ Oznanovaleci miru, želeči si mirnega življenja, je li treba še močnejšega poziva? Upati je, da večina duhovnikov si v resnici želi miru. Kdor pa ne, naj služi prepiru, katerega oče je s . . . . .

Iz Mengša se nam piše z dne 11. t. m. Iz naše fare gre vsako leto mnogo deklet na tuje slamnike šivat. Pošiljajo jih slamnikarji v daljna mesta, celo v Bukarešt na Rumunskem, kjer imajo svoje tovarne. Posebno velike jih preseli g. Ladstätter iz Domžal. Danes je pa odšlo 7 deklet iz mengške tovarne g. Melitzerja. Te pojdejo v Gradec, na Dunaj in v Brno, kjer ostanejo pol leta. Imele bodo za šivanje na mesec po 15 gld. plače, zraven pa prosto stanovanje, hrano in perilo ter prosto vožnjo tje in nazaj. Tudi zadnja dva meseca so že dobivale po 10 gld. nagrade, čeravno niso šivale v tovarni. Prisluzile si bodo tedaj lahko nekaj novcev. Naglašam pa, da slovenska dekleta zato naši tovarnarji radi pošiljajo na tuje, ker s pridnostjo in poštenostjo prekosé dekleta vseh drugih narodov. To je za nas ponos in za našo okolico po jedni strani gmotni dobiček. Vendar nam pa pri tem dve reči nista všeč. Ker večidel boljša dekleta gredo iz fare, nam spomladi primanjkuje pridnih delavk za poljska dela. In tudi tem dekletom, ki se povrnejo domov meseca julija, nič kaj ne more dišati delo pod pekočim solncem, ker so se med hladnim zidovjem pomehkužile in, rekel bi, pogospódile. To je nadloga za kmete. Veliko bi bilo pa tudi po drugi strani bolje, ako bi domačini ustanovili slamnikarske tovarne v naši fari, namesto da jih delajo nemški Tirolci. Ko bi si naši ljudje bolj drug drugemu privoščili in imeli malo več podjetnega duha, šivalo bi se lepo doma in z lepim dobičkom bi se odpošiljali s kamniško železnico na Dunaj, v Brno in Bukarešt itd. naši slamniki namesto deklet. In tako bi bilo prav, kajti suhi slamniki se lože in bolj varno „zapokajo,“ kakor mlada dekleta.

— **Najvišje darilo.** Presvetli cesar je občini Dolenjavo v pol. okraju novomeškem daroval za pogorelce 300 gld. iz svoje zasebne blagajnice.

Kmetijstvo.

Črtice za sadjarje.

I.

Časi za kmetovalca so vedno težavnejši. Davki vedno naraščajo, pridelki so pa navadno vedno slabši, ker je zemlja vedno bolj izmolzena. Vinorodne kraje je pa poslednja leta še obiskala trna uš, ki je jim napravila že jako mnogo škode. V tacihi okoliščinah je čisto naravno, da mora naš kmet iskati si novih dohodkov, da more izhajati. Jela se je zlasti obračati večja pozornost sadjarstvu, ki more nam Slovencem zares še jako mnogo koristiti, ako se ga z vso resnobo lotimo. Žal, da so mnogi za sadjarstvo nekoliko mrzli. Največ je sadjarstvo že zaradi tega težje udomačiti v kakem kraju, kakor kako drugo stvar, ker kmet nima od njega prvo leto dobička, temveč mora čakati, da mu drevesca odrasto. Navadno še le sin uživa, kar je sadil oče.

Lepšega in koristnejšega pa skoro za kmeta vendar ni, kakor je sadjarstvo. Kako lep je vrt, poln rumenih in rudečih jabelk in rumeno-zelenih sočnih hrušek, ki se dajo dobro porabiti za domačo porabo, ali pa prodati na trgu. Iz jabelk ali hrušk pa tudi lahko naredimo zdravo in slastno pijačo, s katero si lahko krepčamo po letu v vročih dnevih.

Da se pa moremo pečati s sadjerejo, je treba, da si vzgojimo drevesce. Vsakdo pa ne more si napraviti drevesnic, pač pa lahko vzgoji nekaj drevesc, katere potem posadi na svoj vrt. Vsakdo naj po zimi zbira od dreves peške, da jih pomladi posadi. Odbirati je pa treba le lepe zdrave peške, ker le tako dobimo lepih dreves. Dobro je, če peške po zimi denemo v moker pesek, da ostanejo sveže in jih miši ne pojedjo. Najbolje je, če peska denemo v kak zaboj, in v ta pesek denemo pešek in vse dobro zalijemo, ter zabojček denemo v kak ne premrzel ne pregorek kraj, ali ga pa zakopljemo v zemljo. Peške morajo po zimi imeti mir in vlago in vsled vremenskih prememb ne smejo prezgodaj začeti kaliti.

Pomladi se že jeseni zrahljano gredo še dobro prekoplje in ko se zemlja dosti posuši, se peške sejejo. Čez grede se potegnejo pet centimetrov globoke brazde, v katere se potem posejejo peške. Pri tem se mora posebno na to gledati, da se pregosto ne seje. S peskom posejane peške se 2 centimetra na debelo pokrijejo z dobro prstjo, tako da se brazde še malo poznajo na gredi. Peške bodo hitro kalile, posebno če jih pridno plevemo in okopavamo in če je treba, jim tudi prilivamo. Drugo pomlad jih že lahko presadimo v drevesnico.

Proti takemu vzgajanju dreves jih je jako mnogo, ki mislijo, da je najbolje, če peško kar posadiš, kjer naj v bodoče raste drevo na vrtu, ali pa celo kamor je tudi zunaj vrta. Ti ljudje utemeljujejo svoje mnenje s tem, da drevo, ki je vzraslo v drevesnici v dobro pogojeni

in zrahljani zemlji kmalu usahne, če pozneje pride v slabšo zemljo. Drevo, ki je zrastle v pustih zemlji, pa lepše raste, ko se posadi na vrt.

Skušnje uče, da je tako mnenje napačno. Če peške sadiš kodar koli ob potih, navadno niti deset let ne zraste v lepo drevesce. Večino jih zamore neugodne razmere, posebno druge rastline. Vsaj je znano, kako se po gozdih razstrese seme raznih dreves, ali vendar niti iz desetega ne zraste drevo, vse druge zamore druge rastline. Drevesce, ki raste v slabi zemlji, ne naredi lepih koreninic, ker zemlja ni zrahljana in zaradi tega se pozneje lepo razvijati ne more. Kakor tele nikdar ne bode lepo, če sprva ne skrbiš zanj, ravno tako drevesce ne bode nikdar se lepo razvilo, če se v mladosti ne more narediti lepih koreninic.

Če tako zamoreno drevesce presadiš v boljšo zemljo, ne bode moglo porabiti redilnih snovij, in bode vsled tega jelo pokati, izcejati smolo in drevesne sokove, in posledica tega je, da se ga loti rak. Drevo s slabimi koreninami pa tudi v slabši zemlji ne vspeva, ker iz globine ne dobiva potrebnih snovij. Iz povedanega je torej jasno, kako skrbno mora sadjar že vzgajati drevesne sadike, če hoče, da bode kdaj imel lepa zdrava drevesca, katerih bode vesel, in katere mu bodo prinašale mnogo sadu.

Poučni in zabavni del.

Proroške sanje.

(Božična povest, ruski spisal P. N. Polevoj.)

(Dalje.)

IV.

Divne in pomenljive sanje so se ohranile dolgo v spominu Rosolana in pustile v njegovem srcu globoki sled . . . Presunila ga je bila slava in veličastnost, ki je okroževala Boga-Otroka v sredi prostote in osamelosti.

Pozabiti ni mogel Njegovega svetlega, jasnega pogleda, presunivšega njegovo srce; pozabiti ni mogel blaženosti in sreče, napisane na obrazu Njegove matere. Ni mogel pozabiti neskaljene krasote in veličja, pred katerim so pali na tla in se poklonili vladike vzhoda. V njegovih očeh je še bliščela ta svetloba, katera je sijala okrog glave Boga-Otroka, po ušesih mu je še zvonilo slovesno petje postavnega zbora krilatih svetlih mladeničev, katero se je razlegalo v nebeške višave . . .

Kako ubogi, kako ničevni so se mu zdeli v primeri s tem veličjem in božansko krasoto ti bogovi, ki so v podobi surovo izklesanih malikov viseli nad krvavimi žrtvami na pridnjeprovskem svetem hribu! Kako protivne so mu bile divje pesni in obredi, ter žrtve v čast teh bogov in hrupne in pijane mrtvaške slovesnosti na grobu borcev in sorodnikov! Vsega njegovega bitja se je polastila taka otožnost in potrnost, kakeršne še ni čutil nikdar . . . Začel se je oddaljevati od vseh. Po cele dneve ni prestopil praga svoje hiše, prebil je ves čas

pri zibeli Rogdajevega sina-otroka, katerega je izročil v varstvo svoji ženi in za katerega je nežno skrbel. Včasih je pa, ne da bi bil komu kaj povedal, odšel v gozdno goščavo in po cele mesece presedel ob bregovih Dnjepra, molčeč vtopljen v svoje misli . . .

— Kaj je z našim knezom? popraševali so se nekateri vojni tovariši. On nič več ne razveseljuje se z nami, ne prihaja na posvetovanja, temveč le nekaj premišljuje.

— Pa se vsaj Perun ne maščuje nad njim, pošiljuoč mu žalost in skrbi, ker ni držal prisege in je prizanesel Rogdajevemu sinu? rekli so drugi.

Rosolan je pa v tem sedel na bregu Dnjepra, gledal hitro begajoče valove in mislil, da Dnjeper odnaša svoje valove v sinje morje, za katerim v bogatih grških mestih ljudje trpe in se boré za novega vsemogočnega Boga . . .

— Ko bi se mi le za malo časa posrečilo zopet videti tega Grka, kateri je tedaj odhajajoč proti tavriskim bregovom prvipot mi spregovoril živo besedo o novem vsemogočnem Bogu, ki se je rodil . . .

In jedenkrat je k temu pustemu bregu, na katerem je Rosolan posedal in mislil svoje navadne misli, približalo se nekaj grških čolnov naloženih z blagom. Kupci in brodarji vrgli so sidra, spustili s svojih ladij mostiče na breg in po teh mostičih šli na suho in jeli kuhati jed.

Rosolan je šel s holma k brodarjem, jih prijazno pozdravil in poprašal, so li mej njimi taki, ki znajo slovanski govoriti.

— Mnogo izmej nas govori slovanščino, odgovoril je Rosolanu mladenič, kajti na Tavridi in ob Dnjepru živi mnogo Slovanov, s katerimi vedno trgujemo in ob-čujemo. A kdo si pa ti?

Rosolan je povedal, kdo da je, obljubil prišlecem varstvo in pokroviteljstvo mej svojim rodnom in pa varno pot skozi svojo deželo k sosednim plemenom.

Povabili so ga k svoji skromni pojedini. Rosolan je k njim prisedel in pred vsem vprašal:

— Kaj se sliši pri vas o novem Bogu?

— O kakem Bogu ti poprašuješ? vprašali so Rosolana Grki.

— O tem, ki se je rodil na svet, zaradi katerega so v vaših mestih bili nemiri, razpori, preganjanja.

— Vse to je že minulo, odgovorili so Grki. Vsi smo pustili prejšnje bogove in verujemo v jedinega, vsemogočnega Boga, — vsi smo kristijani.

— In kdo bi meni mogel povedati o tem novem Bogu, vprašal je nestrpljivo Rosolan Grke.

— Obrni se do našega gospodarja, tega starca, ki sedi na kamnu prav ob reki.

Rosolan je takoj vstal od pojedine, šel k starcu in ga poprosil, da mu razloži, kar ve o novem Bogu.

Starec ga je molče poslušal in vpri v njegove oči svoj globoki, strogi pogled.

— Usedi se in poslušaj, če želiš, rekel je Rosolanu in očistil kamen poleg sebe.

Jel mu je pripovedovati, da se je rodil na svet Odrašenik, bil povit v plenice in bil položen v hlevu v jaslice . . .

Ko je prišel do tega mesta, je skočil Rosolan pokonci v velikem navdušenju in prijel starca za roko.

— Že vem, kako je bilo, videl sem sam s svojimi očmi! Le poslušaj!

Povedal je starcu proroške sanje svoje.

Starec se je začudil lepim sanjam in rekel.

— Bog se je že davno nastanil v tvojem srci in dal ti je s tem svoje znamenje. Pojdi dalje po tem potu in izveličaj se.

In več dnij se starec ni odločil od Rosolana, pravil mu je o Kristusu, o njegovih čudežih, učenji, trpljenji, smrti in vstajenji.

Rosolan ga je poželjivo poslušal, vsako besedo si je dobro vtisnil v svojem srci. Ko je končal starec, rekel je trdo in odločno.

— Verujem v vašega Boga in odrekam se od svojih bogov. Ko se povrneš v svojo domovino, vzemi tudi mene s seboj.

In res je izročil oblast svoji ženi, naročil jej, da skrbi za Rogdajevega sinu, kateri naj podeduje kneževsko čast. Rosolan odšel je z grškimi trgovci, ko se poprej poslovi od svojih vojakov, rodu in plemena. Za odhod določeni dan so Grki zgodaj zjutraj spustili svoje čolne, seli k veslom in pluli doli po reki. Rosolan je sedel na sprednjem konci jednega čolna, gledal v megleno daljavo, odpirajočo se pred njim, še pogledal ni več na domače bregove, pokrite s temnimi gozdi. (Konec nasl.)

Novice.

Državni zbor.

Prva seja poslanske zbornice po božičnih počitnicah, oziroma prva seja v tem letu bila je dne 17. t. m. Podpredsednik Chlumecky otvori sejo in javi, da predsednik dr. Smolka iz družinskih ozirrov ne more zapustiti doma in priti v zbornico. Nadalje naznani podpredsednik, da se v nekaterih dneh poroči nadvojvodinja Margareta Zofija, hči cesarjevega brata nadvojvode Karola Ludovika, z vojvodo Albertom würtemberškim in prosi dovoljenja, da sme visokima poročencema v imenu zbornice čestitati. Novoizvoljeni poslanec za kmetske občine novojičinske dr. Jan. Fux stori obljubo. Posl. Pernerstorfer stavi nujni predlog glede postavnega tolmačenja določb društvenega zakona. Predlog odkaže se upravnemu odseku v svoječasno poročanje. Pri specijalni debati o proračunu ministerstva notranjih reči in sicer o točki javna varnost graja posl. dr. Gessmann dunajsko mestno policijsko uradno osobje, prijema sploh liberalni mestni občinski svet dunajski in mu očita, da ne skrbi za zadostno razsvetljavo po mestu. Podpredsednik Chlumecky ga ustavi, češ, da to nima z javno varnostjo ničesar opraviti, a govornik ga zavrne. Posl. grof Bonda razmotrava narodne razmere v Dalmaciji, napada hrvatsko stranko in tirja konečno od vlade, da proti Hrvatom podpira italijanski element v Dalmaciji. Posl. grof Kounic graja vlado, ker dela prirediteljem društvenih shodov toliko sitnostij. Posebno nižjim slojem ljudstva delajo se ovire. Morala bi biti ednaka pravica za vse. Vladni za-

tudi to častno, da občinstvo tako rado zahaja v njihovo cerkev; — nekaj izvanrednega in mikavnega ga že mora vabiti vleči v njo. Naj ostane i zanaprej tako!

(Dalje prihodnjič.)

Proroške sanje.

(Božična povest, ruski spisal P. N. Polevoj.)

(Konec.)

V.

Velikanski Kolizej bil je natlačen ljudij. Na deseti tisoče ljudij je že z zgodnjega jutra zasedlo prostore neobsežnega cirka, prikritega s pasasto tkano streho od palečih solnčnih žarkov. Govor in hrup gromadne tolpe razburjene od cele vrste krvavih prizorov, hrepeneče po krvi in groznih in pretresujočih vtisih, slišal se je s krikom prodajalcev, švigajočih z blagom mej vrstami gledalcev, in rjoventjem divjih zverij, ki so pretresale omrežje svojih kletk.

Za nepristojnim plesom raznih glumačev in bojov gladijatorjev in drugimi igrami, pri katerih je na stotine sužnjikov bilo pobitih in potopljenih v veselje gledalcev, pripravljalo se je občinstvo k zadnjemu aktu brezkončne drame Kolizeja.

— Le še malo počakajte, slišalo se je izmej tolpe. Takoj spravijo ostanke razbitih trupel, posuše areno in pripeljejo sovražne kristijane, da jih pojedjo zveri...

— Mej temi kristijani so tudi Slovani z Dunava in iz daljne Sarmatije....

— Pravijo da so tudi Grki s Tavrída in iz bregov Kimerijskega Bospora...

— Ha, ha! Je li bilo vredno vlačiti jih tako daleč z daljnega vzhoda? Mari nimamo pri nas svojih kristijanov? Vse jih mrgoli po katakombah. S temi zlodeji je napolnjena vsa okolica rimska.

— Ali tukajšnjih so se že davno prinajele zverine Kolizeja, cesarju se je zdelo postreči jim s prekomorskimi divjaki...

— Le pogledjte, tam jih že peljejo! zavpila je vesela mnogo tisoč broječa druhal, obračujoča oči na to stran Kolizeja, kjer so služabniki pripeljali iz podzemeljskih ječ paroma kristijane in jih postavili pred kletke zverij.

Iz mnogoštevilne tolpe kristijanov sta posebno dva nase obračala svojo pozornost: visok starec s pravilnimi črtami obraza in veliko sivo brado, ki je pokrivala vse njegove prsi do pasa in velik postaven krepek mož srednjih let, slovanskega tpa, rudečih las, modrih očij in lep... Rosolan in grški trgovec, kateri ga je preobrnil v krščanstvo, pripravljena sta bila umreti v občni tolpi mučenikov, v kateri so bili mladenči in starci, dečki in deklice, da celo dojenci v naročji svojih mater.

— Izpustite zverij, zakričal je od zgorej, močen, ukazujoč glas.

Služabniki so hipoma skočili k kletkam, odrinili njih omrežja in skrili se zanja pred razjarjenostjo divjih

zverin, planečih v areno... Levi, tigri, leopardi, medvedi, hijene so z veselim tulenjem in rjoventjem planili iz kletek k svojim žrtvam, skušajoč, kdo bi prehitel drugega. Ječanje kristijanov, katere so trgale zverine, se je zlilo s tulenjem zverin in z radostnim klicanjem tolpe besne in razdivjane liki zveri v areni...

Ni minula ura, ko so zveri raztrgale vse kristijane, premenile jih v grudo krvavega mesa, katerega so zveri gledale in trgale druga drugi, grozno tuleč in grizeč z zobmi obilen plen. Rosolan se je dolgo boril z zvermi in do poslednjega trenutka branil svojega učitelja z lastnimi prsi... Raztrgan na smrt, ko mu je iztekala kri iz strašnih globokih ran, pokrivajočih telo njegovo, je čutil, da se mu bliža smrt, jel je zgubljeni zavest... In pred njegovimi ugašajočimi očmi, se je še pokazala ta divna podoba Boga-Otroka, ležečega v plenica pod obokom jame, razsvetljene s svetlim sijajem nepozemeljske svetlobe, obdajajoče glavo Njegovo. Mati božja se je z ravno tem blagim smehljanjem sklonila k zibelki Njegovi... Angelji v svetlih oblačilih so peli ravno to prekrasno navdušeno pesem proslavljajoč Ga od konca do konca sveta... Zdelo se mu je, da ta Bog-Otrok obrača k njemu oči in steguje k njemu Svoje ročice...

— Verujem, Gospod! zašepetal je Rosolan, oslepljen s to nadzemeljsko svetlobo. Vesel sem, da trpim in umrjem v slavo Tvojo... Sprejmi mojo dušo v Svoje svetlo naročje!

In glas je zamrl na njegovih ustih, zaglušen od rjoventja divjih zverin in hrupnega kričanja razjarjenih gledalcev.

Poučni in zabavni drobiž.

Električen brzojav. Že leta 1617 je učeni Strado priporočal cifernico z abecedo in magnetično iglo, da se napravi priprava za občevanje na daljavo. Drugi učenjak Glanvill jo pa 1662 leta izrazil misel, da bode z magnetno iglo mogoče svoje misli sporočiti v Indijo in je bil že trdno prepričan, da se to kdaj izvrši. V Boileya „Dictionary“ iz 1730. leta je čitati, da bodo ljudje z magnetom sporočali svoje misli prijateljem. Tako bode mogoče s pomočjo magnetne igle sporočiti svoje misli iz Londona v Pariz. Andrej Crosse je pa 1816 prerokoval, da bode z elektriko mogoče v trenutku sporočiti svoje misli na krajni konec zemlje. Nemca Gaus in Weber sta pa leta 1833. uresničila to misel in napravila prvi električen brzojav.

Ura z nihalom je lani imela svojo dvestoletnico. Prvo misel, da se nihalo da porabiti za merjenje časa, je pred 200 leti izrekel Galileo Galilej v pismu svojemu prijatelju Vivianiju.

Londonška megla je pač svetovnoznaná. Preiskave so pa pokazale, da ta megla ne sestoji jedino od vodne pare, temveč tudi iz saj, ki prihajajo raznih dimnikov. Angleški prirodoznanec je po temeljitih preiskavah dokazal, da v Londonu slednji dan kacih 2000 centov saj kroži po zraku in naposled pade na tla. Pri taci razmerah se ni čuditi gostoti londonske megle, ki je včasih tako gosta, da morajo po dnevi imeti luči. Da so v Londonu plučne bolezni jako navadne, je pač lahko umljivo.